

„Cross compliance“ má v České republice své pojmenování a náplň

Konečně jsme se dočkali. Nesrozumitelné a obávané "cross compliance" má své pojmenování a srozumitelný výklad také v českém jazyce a národních předpisech. Od začátku letošního roku se budou provádět tzv. kontroly podmíněnosti u zemědělců pobírajících přímé platby a dotace v rámci osy II Programu rozvoje venkova.

I přes obecně negativní přístup většiny z nás ke všem kontrolám je potřeba zdůraznit, že tyto kontroly podmíněnosti neznamenají zpřísnění již kontrolovaných povinností a také nepředstavují pro zemědělce žádné dodatečné plnění nových požadavků. Jedná se pouze o „podmínění“ dodržování již platných legislativních požadavků v souvislosti s vyplácením přímých plateb a vybraných zemědělských dotací.

Naši zemědělci se s některými podmínkami získání dotací setkali již dříve, např. u jednotné platby na plochu nebo u plateb v rámci PRV osa II – méně příznivé oblasti (LFA) nebo agroenvironmentální opatření. Ty byly podmíněny plněním standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu. Tyto standardy jsou v kontrole podmíněnosti doplněny o dodržování zákonných požadavků v oblasti životního prostředí, veřejného zdraví, zdraví zvířat a rostlin, dobrých životních podmínek zvířat a mini-

málních požadavků v rámci agroenvironmentálních opatření. Systém vyplácení tak mnohem více odráží požadavky veřejnosti na hospodaření zemědělských podniků ve vztahu ke všem složkám životního prostředí a klade důraz na odpovědný přístup ke kvalitě a bezpečnosti potravin a na zajištění dobré pohody zvířat.

Co bude kontrolováno?

Od začátku letošního roku platí, že všichni **žadatelé o přímé podpory a dotace v rámci společné organizace trhu s vínem a opatření osy II Programu rozvoje venkova musí plnit:**

- Standardy Dobrého zemědělského a environmentálního stavu (GAEC – Good Agricultural and Environmental Conditions) a Dodržování poměru stálých pastvin (5 standardů).
- Zákonné požadavky na hospodaření (SMR - Statutory Management Requirements). Ty tvoří 18 evropských směrnic a nařízení z ob-

Harmonická krajina s mozaikou polí, luk a dalších prvků podporujících biodiverzitu

FOTO: Archiv Bioinstitutu

lastí „Životní prostředí“, „Veřejné zdraví, zdraví zvířat a zdraví rostlin“ a „Dobré životní podmínky zvířat“ (29 požadavků).

Žadatelé o dotace v agroenvironmentálních opatřeních musí plnit:

- Minimální požadavky pro použití hnojiv a přípravků na ochranu rostlin v agroenvironmentálních opatřeních (AEO). Porušení těchto požadavků může znamenat snížení dotací v AEO i v některých dalších opatřeních osy II Programu rozvoje venkova (PRV). Toto snížení se však nebude vztahovat na dotace v rámci přímých podpor a společné organizace trhu s vínem (11 požadavků).

Česká republika se tímto výčtem pro rok 2009 řadí mezi členské státy EU s nejnižším počtem kontrolovaných požadavků (přehled a definice všech kontrolovaných standardů a požadavků jsou popsány v informační příručce MZe, dále na: www.mze.cz, www.agroporadenstvi.cz).

Kdo bude kontroly provádět?

V roce 2009 budou kontroly podmíněnosti prováděny šesti kontrolními orgány:

- Státní zemědělský a intervenční fond (SZIF): GAEC

„Cross compliance“ má v České republice své pojmenování a náplň

- Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP): oblast Životní prostředí
- Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (ÚKZÚZ): oblast Životní prostředí, Minimální požadavky pro použití hnojiv a přípravků na ochranu rostlin
- Česká plemenářská inspekce (ČPI): oblast Veřejné zdraví, zdraví zvířat a zdraví rostlin
- Státní rostlinolékařská správa: Minimální požadavky pro použití hnojiv a přípravků na ochranu rostlin

Všechny tyto kontrolní orgány využívají společný informační systém, spravovaný Ministerstvem zemědělství ČR. Výsledky kontrol podmíněnosti za jednotlivé oblasti budou kontrolní orgány předávat do tzv. „meziskladu kontroly“ k vyhodnocení Státnímu zemědělskému intervenčnímu fondu (SZIF), který je akreditovanou platební agenturou odpovědnou za vyplácení dotací. Kterých žadatelů se kontrola podmíněnosti týká?

Od 1. 1. 2009 bude plnění kontrol podmíněnosti základní podmínkou pro vyplácení následujících dotací v plné výši:

Přímé podpory:

- Jednotná platba na plochu (SAPS) – nařízení vlády č. 47/2007 Sb. v platném znění
- Podpora pěstování energetických plodin (EP) – nařízení vlády č. 80/2007 Sb. v platném znění
- Oddělená platba za cukr (SSP) – nařízení vlády č. 45/2007 Sb. v platném znění
- Oddělená platba za rajčata (STP) – nařízení vlády č. 95/2008 Sb. v platném znění

Společná organizace trhu s vínem:

- Prémie za vykloučení vinnice – nařízení vlády č. 245/2004 Sb. v platném znění

Opatření osy II Programu rozvoje venkova (PRV):

- Platby v rámci méně příznivých oblastí (LFA) – nařízení vlády č. 75/2007 Sb. v platném znění
- Platby v rámci oblastí Natura 2000 na zemědělské půdě – nařízení vlády č. 75/2007 Sb. v platném znění
- Agroenvironmentální opatření (AEO) – nařízení vlády č. 79/2007 Sb. v platném znění
- Zalesňování zemědělské půdy v rámci Programu rozvoje venkova (PRV) – nařízení vlády č. 239/2007 Sb. v platném znění
- Zachování hospodářského souboru lesního porostu v rámci opatření Natura 2000 v lesích – nařízení vlády č. 147/2008 Sb.
- Zlepšování druhové skladby lesů v rámci lesnickoenvironmentálních plateb

Prozatím nový systém kontroly zaměstnal především kontrolní orgány a Ministerstvo zemědělství ČR. V rámci příprav byl za každý kontrolní orgán vypracován systém kritérií pro výběr podniků, založený na ana-

lyze rizik. Takto nastaveným výběrem postoupilo do letošního roku 1% žadatelů za každý kontrolní orgán, které v rámci celé České republiky představuje cca 250 podniků. Kontrolu podmíněnosti bude kontrolní orgán provádět společně s kontrolou národní legislativy, a proto není počet kontrol u vybraných zemědělců navýšen. V praxi to znamená, že vedle těchto kontrol neproběhnou u žadatelů o dotace žádné další plánované národní kontroly dodržování stejných směrnic a nařízení. To se však nevztahuje na kontroly prováděné na podnět třetí osoby a kontroly plnění nápravných opatření.

Pokud ale v rámci běžné kontroly plnění národní legislativy (mimo ohlášenou kontrolu podmíněnosti) zjistí kontrolní orgán porušení některého z požadavků podmíněnosti, jehož kontrolou je pověřen, může běžnou kontrolou národní legislativy dojít ke krácení podpor i u zemědělských podniků, původně nevybraných pro kontrolu podmíněnosti. MZe zpracovalo podrobné informace k systému kontrol do informační příručky „Průvodce zemědělce kontrolou podmíněnosti“. Ta je již v současné době k nahlédnutí na www.mze.cz a v průběhu února bude poštou rozesílána všem zemědělským podnikům nárokujícím dotace. Až po jejím rozeslání začnou kontrolní orgány s kontrolami.

Kontrola plnění každého kontrolovaného standardu nebo požadavku je v příručce popsána následujícím způsobem:

- Kontrolovaný standard/Požadavek
- Důvod/účel
- Co bude kontrolní orgán požadovat
- Poznámky k hodnocení/Jak bude porušení hodnoceno
- Kde získat informace (zákony, vyhlášky, literatura, evidence apod.)
- Příklad z praxe
- Hodnocení

Součástí příručky je přesný popis způsobu a průběhu kontroly. V přehledné tabulce je uveden přehled kontrolních orgánů pro jednotlivé kontrolované oblasti a jejich maximální lhůty pro ohlášení kontroly předem. Jsou zde popsána práva a povinnosti kontrolované osoby (zemědělského podnikatele) a kontrolních pracovníků, výsledek kontroly, bodo-

vé hodnocení porušení a jeho vyhodnocení ve vztahu k vypláceným dotacím.

Na nový systém kontroly tak mohou být zemědělci tentokrát předem dobře připraveni. Na rozdíl od dosud existujících kontrol jsou přesně definovány požadavky kontrolních orgánů – formou jednoduchých otázek, včetně mechanismů postihu. Do budoucna si snad už jen přejme, aby se tento přístup ke kontrole osvědčil a stal se vzorem i pro běžnou kontrolu národní legislativy.

Hodnocení kontrol v sousedních státech přineslo překvapivé výsledky. Např. v sousedním Rakousku, kde proběhlo přes 7000 kontrol v roce 2007, byly sníženy dotace 24 % z kontrolovaných podniků. Tyto výsledky naznačují, že je stále co zlepšovat. Alarmující německá „čtvrtka“ může posloužit i jako úvaha nad vlastním „dvorem“.

Přejeme Vám úspěšný rok s kontrolou i bez ní a věříme, že 250 vyvolených dosáhne lepšího skóre!

Dobrá zpráva pro ekologické zemědělce je, že ne všechny kontroly se jich budou týkat. Tento šetrný způsob hospodaření některé zemědělské postupy přímo vylučuje (např. používání nejrůznějších chemických hnojiv a přípravků), a vztah k přírodě a krajině je samozřejmou součástí filosofie ekologického zemědělství.

Závěrem... slovy ministra Gandoloviče:

„Pokud již dnes plníte všechny požadavky národní legislativy, nemusíte se kontrol podmíněnosti obávat.“

**Za Bioinstitut, o. p. s.
Mgr. Pavlína Samsonová,
Ing. Alena Malíková**

BioINSTITUT
Bioinstitut, o.p.s. Vás srdečně zve
na tradiční 2-denní seminář zaměřený
na ekologické zemědělství a ochranu přírody

17.-18. února 2009
Ekologické centrum Sluňákov
Horka nad Moravou u Olomouce
www.slunakov.cz

*Léto 2008 bylo alarmující s ohledem na drastický úbytek včel
a mnozí zemědělci bojovali s nedostatkem vody.
Pozvali jsme tedy přední odborníky, abychom se
na tuto problematiku podívali zblízka.*

17.2. – HMYŽÍ OPYLOVATELÉ V KRAJINĚ
Přednášející: Ing. Antonín Přidal Ph.D. (MZLU Brno)
Ing. Radomil Hradil
Ing. Jitka Trlicová

Večerní beseda a promítání nového filmu
„Ochrana přírody na biodynamickém statku Brodowin“

18.2. – ZEMĚDĚLSTVÍ A VODA V KRAJINĚ
Přednášející: Prof. Bořivoj Šarapatka (UPOLO Olomouc)
RNDr. Jan Pokorný CSc. (ENKI, o.p.s.)
Ing. Radomil Hradil

Cena semináře:
250,- Kč / 1 seminář (včetně stravy)
500,- Kč / oba semináře (včetně stravy a nočního)
Informace a přihlášky na: info@bioinstitut.cz, tel.: 585 631 182
Účast je nutně předem potvrdit e-mailem
nebo telefonicky nejpozději do 10.2.2009